

РОЗВИТОК ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

На сучасному етапі економічного розвитку України сфера енергетичної безпеки, і безпосередньо енергоефективність є одним із пріоритетних напрямків енергетичної політики України. Однак, розвиток цього напрямку потребує значних грошових та ресурсних затрат, а також планомірного впровадження сучасних енергозберігаючих систем. Складне становище закупівлі енергоносіїв спонукає до широкого застосування альтернативних джерел енергії, з визначенням основних проблем.

Енергонезалежність. В зв'язку з малим забезпеченням української промисловості альтернативними джерелами енергії, Україна потрапила в ситуацію залежності від вугілля, газу, з інших держав, що дозволило їм маніпулятивно ставитися до потреб української держави. Таким чином, енергонезалежність України пов'язана з малою зацікавленістю українських та міжнародних фінансово-промислових груп у вкладання коштів в українські проекти з альтернативної енергетики [1].

Але, важливим є те, що Україна має вдале територіальне розташування з точки зору енергетики:

1) Вітрова енергетика, так як на 85 % Україна – це рівнинна територія, то значну частину потреб промисловості в майбутньому вона може забезпечити.

2) Сонячна енергія. Сонячною енергією, можна забезпечити житлові будинки, інститути, школи, садочки, лікарні і т.д.

3) Водна енергія. Підприємства, що прилягають до водних басейнів, можуть забезпечуватися енергією, що виробляють ГЕС [2].

Приклади використання альтернативної енергетики. Технічно можливий сумарний потенціал нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії в Україні дорівнює близько 78 млн тон цінового палива на рік:

- Вітроенергетика — 24.6 млн тон (31,4%);
- Мала гідроенергетика (2,9%);
- Сонячна енергетика (6,3%);
- Біоенергетика (27,1%);
- Штучні горючі гази та метал шахтних родовищ (16,9%) [3].

Серед основних видів нетрадиційної енергетики в Україні вирізняють:

- Біогазова енергія;
- Мала теплоенергетика;
- Вітроенергетика;
- Мала гідроенергетика;
- Використання шахтного металу [4].

Запаси нетрадиційних джерел енергетики Україна єдина в Європі країна котра володіє родовищем циркону, що є третім за величиною у світі. Ці ресурси дають змогу Україні долучитися до міжнародної співпраці з розробки нової екологічно безпечної енергетики та автомобільного транспорту 21 сторіччя. Низька енергоефективність обмежує конкурентоспроможність вітчизняних виробників і негативно впливає на торговий баланс України, адже Україна змушена імпортувати великі обсяги викопних енергоносіїв з Росії та Туркменістану. З метою зменшення залежності України від імпортованих енергоносіїв потрібно впровадити енергоефективні технології та забезпечити більш широке застосування поновлюваних джерел енергії [1].

Оцінка інвестиційного клімату відображає несприятливий рівень, що включає дві причини:

- Корупція;
- Економічна незахищеність.

Україна повинна максимально виключити корупційну складову, щоб інвестори були впевнені, що вкладені кошти не будуть виведені в офшорну зону. На рівні законодавства обов'язково потрібно створити Міністерство альтернативної енергетики. Туди можна запросити міжнародних фахівців, в якості консультантів. Це можуть бути інженери та економісти з Німеччини, Франції, Японії та королівства Нідерланди.

Вся відновлювана енергетика розподілена на дві групи:

1) електроенергія, щодо якої законом установлений гарантований мінімальний «зелений» тариф (енергія вітру, сонця, біомаси та малих ГЕС);

2) електроенергія, на яку гарантований мінімальний «зелений» тариф не поширюється. «Зелений» тариф встановлюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики (НКРЕ), виходячи з аналізу витрат на будівництво й утримання електростанцій [8].

Електроенергія, вироблена з біомаси, підлягає продажу з урахуванням гарантованої мінімальної ставки «зеленого» тарифу.

Із 01.04.2013р «зелений» тариф поширюватиметься також на біомасу тваринного походження та біогаз. При цьому «зелений» тариф надаватиметься лише за умови, що біомаса (біогаз) утворені з відходів [4].

Україні потрібна стабілізація стосунків у сфері альтернативної енергетики, гармонізація з законодавством ЄС. Необхідно виконати заходи спрямовані на підвищення енергонезалежності в незамінних сферах, таких як енергетичне забезпечення лікарень, шкіл, дитячих садків.

Першочергово потрібно прийняти антимонопольні законопроекти в сфері альтернативної енергетики, при цьому не забороняючи мілким господарствам її використовувати.

Також необхідно мотивувати молодих спеціалістів спрямовуючи їх потенціал на пошук стратегії енергетичної трансформації та розбудови енергонезалежної економіки. Україна має потужний потенціал, потрібно запроваджувати основи енергоефективності як обов'язкову дисципліну у ВНЗ. Але потрібно усвідомити, що перехід на рейки енергонезалежності може відбутися не раніше ніж 3-4 випуски магістрів (20-25 років).

Важливо врахувати той факт, що потрібно забезпечити фахівців у сфері енергетики при переході на інші джерела її отримання, роботою, так як даний перехід зачепить вугільну промисловість.

Головним фактором на який потрібно опиратися при переході це максимальна ефективність використання людського ресурсу.

Загальний річний технічно досяжний енергетичний потенціал відновлюваних джерел енергії становить близько 98 млн. тонн умовного палива. Вітчизняними машинобудівними підприємствами може бути виготовлене обладнання як для реконструкції та відновлення гідроелектростанцій, так і спорудження малих гідроелектростанцій [5].

За даними Міжнародного енергетичного агентства (IEA) та Державного агентства з енергоефективності у останні 5 років в Україні встановлено об'єкти відновлювальної енергії потужністю у майже 4000 МВт, це допомогло отримати інвестиції на 3,3 мільярда євро [6]. 100 проєктів з екологічної енергетики вже завершені, і ще понад 100 перебувають у стадії планування.

Загальна потужність електростанцій, що працюють на відновлювальних джерелах в Україні наразі складає 3,63 гігавата, з яких 2,6 — сонячні електростанції [7].

Варто зауважити, що на сьогодні "зелений" тариф в Україні є одним з найвищих у світі, а законодавчо закріплені умови інвестування та виробництва "зеленої" енергії є досить конкурентними порівняно з іншими країнами Європи.

Очевидно, що зазначені нововведення суттєво вплинуть на енергоринок України. Не виключено, що такі зміни виявляться позитивними в плані створення більшої конкуренції серед виробників електроенергії, що, в свою чергу, призведе до зниження вартості електроенергії для кінцевого споживача. Водночас стверджувати, що всі ці зміни матимуть позитивний вплив, досить важко.

Література:

1. Основи енергоефективності — <https://formula.kr.ua/osnovi-energoefektivnosti/> (дата звернення 12.03.2020).
2. Закон України Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 26, ст. 218).
3. Нова енергетична стратегія України до 2035 року: «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність».
4. Стимулювання відновлюваної енергетики в Україні за допомогою «зеленого» тарифу. Консультативна програма IFC в Європі та Центральній Азії.
5. Перспективи альтернативної енергетики в Україні — <https://zet.in.ua/news/perspektivi-alternativno%D1%97-energetiki-v-ukra%D1%97ni/> (дата звернення 10.03.2020).
6. Відновлювана енергія. Чи може вона «перезарядити» Україну? — <https://www.radiosvoboda.org/a/30230756.html> (дата звернення 12.03.2020).
7. Обсяги виробництва «зеленої» енергетики — <https://hromadske.ua/posts/obsyagi-virobnictva-zelenoyi-energetiki-v-ukrayini-vid-pochatku-roku-zrosli-majzhe-vidvichi> (дата звернення 12.03.2020).
8. Альтернативна енергетика: міжнародний досвід, проблеми та перспективи в Україні — https://uz.liqazakon.ua/ua/magazine_article/EA009783 (дата звернення 11.03.2020).